

ADVERTORIAL

PETR HAVELKA, VÝKONNÝ ŘEDITEL ČESKÉ ASOCIACE ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ, VARUJE:

„Recyklační cíle jsou v ohrožení. Zdražení odpadů pro obce se blíží“

MARTIN PLEVA

Odpadové hospodářství v České republice nyní čelí velké výzvě, která dopadne na každého z nás. Zavázali jsme se totiž k plnění evropského balíčku oběhového hospodářství, podle kterého máme do roku 2035 recyklovat 65 procent komunálního odpadu a zároveň musíme snížit maximální úroveň skládkování na 10 procent.

Je na to náš stát připraven? Co se dělá pro to, abychom těch cílů dosáhli? A jsou nastavené cesty správné, nebo někde drhnou? Na tyto a další otázky odpovídali odborníci na dané téma v rámci panelové diskuse, kterou uspořádal Deník. Mezi hosty setkání byl i Petr Havelka, výkonný ředitel České asociace odpadového hospodářství (ČAOH), který pak v rozhovoru řekl, že na stanovený cíl recyklace není v tuto chvíli připraven žádný evropský stát, ale unii vytyčená cesta v nových směnicích se jeví jako správná.

„Nyní je třeba přijmout novou legislativu, která bude jasně podporovat recyklaci. Odpady by podle EU neměly končit na skládkách ani ve spalovnách, ale nově by měly být zejména zdrojem surovin pro další výrobu, což je z dlouhodobého hlediska rozumná politika,“ míní Havelka.

Na konci loňského roku vláda schválila soubor nové odpadové legislativy s novým zákonem o odpadech, který by měl začít platit od příštího roku. Je tento zákon dobře připraven?

Recyklační firmy i ekologické organizace stále hlasitěji říkají, že nová odpadová legislativa z dílny Ministerstva životního prostředí (MŽP) dostatečně nepodporuje recyklaci a že nemá potenciál přivést Českou republiku ke splnění recyklačních cílů EU. V roce 2018 jsme se zavázali ke splnění nových směrnice oběhového hospodářství. Podle kritiků ale navržené zákonem zpracovatelné vedou k přípravě projektů nových spaloven (ZEVO) na směsné odpady. Obratem můžeme vyjmenovat připravované projekty s kapacitou vyšší než 1 milion tun. Bohužel projekty na potřebné nové recyklační linky tu v plánu nejsou. Pokud by zákon podporoval recyklaci, bylo by to zcela jistě naopak. Situace je proto s ohledem na potřebu splnění cílů EU a nakládání s odpady jako se surovinami poměrně vážná. Energetici sice zákon chválí a tlačí ke schválení verzi MŽP, ale recyklační firmy spíše pláčou. Jestli je to dobře a pro koho, to nechť posoudí zejména zákonodárci.

Jak to tedy s odpadovým zákonem vypadá v současné době – může se v něm ještě

něco měnit, než vstoupí v platnost?

Zákony jsou nyní v Poslanecké sněmovně a budou projednávány ve výborech. Změny a úpravy jsou samozřejmě možné. Otázka je, jak termíny posune aktuální situace s epidemií COVID-19. Již v prvním čtení se k zákonům snesla široká kritika od řady poslanců. Dalo se to očekávat, neboť v připomínkovém řízení se sešel rekordní počet připomínek a stále trvá velké množství zásadních rozporů s řadou připomínkových míst. O zákony se začínají velice zajímat jednotlivé obce a města, protože je zřejmé, že skoro veškeré navýšené náklady budou platit právě ony, resp. občané.

Co lze současnému návrhu zákona vytknout? Starosta obce Vraclav Oldřich Koblížek například na našem setkání řekl, že je zatím z celého vládního návrhu zmatený...

Z pohledu obcí je nyní již jasné, že velká většina z nich nemá šanci dosáhnout na navrhovanou třídící slevu. Ta měla být nástrojem proto, aby motivovala obce k třídění a aby dopady násobného navýšení skládkovacího poplatku na obce nebyly tak masivní. Ukázalo se však, že sleva není funkční. Obce toto již začínají intenzivně řešit a chtějí znění zákona upravit. Dalším zásadním problémem, na kterém je široká shoda, je absence nástrojů na podporu recyklace v celém navrhovaném balíku.

Ale zvýšení podílu recyklace ze současných zhruba 35 procent až na 65 procent je přece jeden z hlavních cílů nových opatření. Tak jak to, že je podle vás třídění málo podporované?

Třídění nestačí, klíčová je recyklace. Zákon sice velmi silně řeší odklon odpadů ze skládek, to je dobře, ale již neřeší potřebu jejich zpracování recyklací. Jak říkají recyklační firmy i ekologické organizace, zákon odpady odklání do kapacit nových spaloven, před čímž varuje EU. V zákoně je však řada dalších vážných problémů. Poslanci to už konstatovali a sdělili, že očekávají velké množství pozměňovacích návrhů. Doufejme, že úpravy povedou k tomu, aby se zákony změnil tak, že z nich bude nově jasně patrné, že podporují cíle vytyčené EU a že bude zvolena cesta, která zbytečně nezatiží obce a města, respektive peněženky každého z nás.

Češi patří mezi nejlepší tříděcí odpadků v Evropě. I tak ovšem na skládkách stále končí velké množství komunálního odpadu a EU hodlá toto množství razantně snížit. Je řešením zvýšení skládkovacích poplatků?

Ano, v třídění jsme v Evropě jedni z nejlepších, ale stále to na splnění zmíněných cílů zdaleka nestačí. Co se týká

PETR HAVELKA, výkonný ředitel České asociace odpadového hospodářství, přiblížil na diskusním setkání Deníku chystané změny v nakládání s odpady. ČAOH působí na českém trhu přes 20 let a v současnosti pod ní spadá více než 95 společností. Je tak největším profesním svazem s podílem zhruba 65 procent odpadového/oběhového trhu. Snímky: Deník/Jiří Macek

míry skládkování, je ČR mírně nad průměrem EU. Dle Eurostatu se v EU skládvalo v roce 2015 122 kilogramů na osobu za rok. V ČR to bylo 166 kilogramů osobu za rok. Rozdíl jsou tedy dvě malé popelnice. Jednoznačně souhlasíme s cíli omezujícími skládkování. Jedním z vhodných nástrojů je zvýšení skládkovacího poplatku, důležitá je ale jeho finální výše. Jednoduše řečeno – pokud bude poplatek nastaven objektivně v odpovídající hodnotě, pak nepochybně splní svou roli při odklonu odpadů ze skládek.

A pokud bude nastaven příliš vysoko?
Pokud bude tento poplatek nastaven příliš vysoko,

nejenže zbytečně zatíží obce a města, která jsou ze zákona jeho plátcí, ale reálně může dojít k odklonu odpadů ze skládek nikoli do požadované recyklace, ale bez třídění a úprav přímo do spaloven. Zde bych s obcemi a ekologickými organizacemi souhlasil, tak to prostě funguje. Navíc může dojít ke ztrátě motivace občanů, pokud za svou vyšší aktivitu při rozvoji separace ještě zaplatí nepřiměřeně vysoké poplatky, jak zákon navrhuje.

Jaká by tedy měla být podle vás jeho výše, aby splnil svůj účel?

Komunální odpadové firmy ve vlastnictví obcí a měst dlouhodobě tvrdí, že výše poplatku, která s jistotou za-

DISKUSE O ODPADECH v redakci Deníku v Praze se také zúčastnili (na snímku zprava): **Richard Blahut** – člen představenstva a vedoucí sekce odpadového hospodářství Spolku veřejně prospěšných služeb, **Oldřich Koblížek** – starosta Vraclavi u Vysokého Mýta a **Ivo Kropáček** – expert na odpady z Hnutí Duha.

jistí odklon odpadů ze skládek, je maximálně 1100 až 1200 korun. V únoru to prezentovaly také v poslanecké sněmovně. Návrh zákona však obcím zbytečně zdražuje tento poplatek až na 1850 korun. Kritici se shodnou, že je to právě kvůli podpoře nových spaloven, které potřebují poplatek minimálně 1500 korun a vyšší. O tuto výši si sami řekli jako o nutné minimum pro své investice. A v novém zákoně je dokonce 1850 korun. Proč by to obce měly platit, nikdo nevysvětlil.

Jaký je u nás stav příprav na splnění recyklačních cílů a požadavků vyplývajících z unijních směrnic?

Tak jak komunikujeme s recyklačními firmami, tak zatím světlo na konci tunelu určité nevidí. Firmy původně vkládaly naději do aktuálního balíku nové odpadové legislativy z dílny ministra Brabce. V balíku je i tzv. změnový zákon, který může změnit ostatní legislativu a recyklaci náležitě podpořit, například daně, veřejné základy apod. Ukázalo se však, že naděje byly marné. Ani změnový zákon, ani odpadové zákony nejsou nastaveny na podporu recyklace.

Jak to?

Prakticky na všech odpadových seminářích v parlamentu od října 2019 do března 2020 zaznělo vždy zásadní konstatování, že aktuální návrhy neobsahují potřebné nástroje na podporu recyklace a že zákony nemají potenciál přivést Českou republiku ke splnění závazných cílů. Přitom času není mnoho. Do roku 2035 musíme do recyklace ročně směřovat o více než 1,4 milionu tun komunálních odpadů více než dnes! Má být totiž recyklováno minimálně 65 procent odpadu. Stanoveny jsou navíc ještě dva dřívější cíle – k roku 2025 máme recyklovat 55 procent odpadu a k roku 2030 60 procent. MŽP oznámilo, že v průběhu tohoto roku chce ještě připravit samostatný zákon, který by měl být zaměřen na splnění cílů směrnice k omezení jednorázových plastů. Konkrétní obsah tohoto zákona ale zatím neznáme.

Jak jste tedy spokojen s návrhem nové odpadové legislativy? Co považujete za její klíčové body a co vám v návrhu schází?

Pozitivním bodem nové legislativy je jistě navýšení skládkovacího poplatku a jasně vymezená cesta ke splnění cíle EU k omezení skládek. Již nyní ale víme, že opravdu široké množství obcí a měst říká, že navržená výše skládkovacího poplatku je značně přestřelená a že na to obce zcela zbytečně doplácí. Jasně je nyní také to, že navrhovaná třídící sleva, která měla obce uchránit od zásadního navýšení nákladů, je pro většinu obcí nedosažitelná.

Můžete to pro lepší pochopení uvést na nějakém příkladu?

Ano, jen pro příklad uvedu, že obce, které v celonárodním průměru nyní třídí někde kolem 38 procent, by měly již v příštím roce podle navrženého zákona třídít plných 60 procent, aby mohly využít nastavenou slevu. Každý starosta si může odpovědět, zda na to dosáhne. Zcela zásadním nedostatkem je pak již zmíněná absence nástrojů na podporu recyklace. To je jeden z nejvážnějších problémů celého balíku.

A jaká opatření činí ČAOH na podporu recyklace v České republice?

Za poslední tři roky jsme přijali řadu recyklačních firem, které do ČAOH vstoupily právě kvůli naší rétorice a krokům. Byli jsme jedním ze zakládajících členů odborné skupiny RecHelp, která je neaktivnějším prvkem na poli prosazování nástrojů na podporu recyklace. Tato skupina odborníků a zástupců recyklačních firem definovala zatím jedenáct konkrétních nástrojů na podporu recyklace, které by skutečně vedly k navýšení kapacit recyklace u nás. Nástroje jsme prezentovali ve sněmovně.

Můžete zase uvést nějaké konkrétní příklady těch nástrojů na podporu recyklace?

Patří mezi ně daňové zvýhodnění recyklace v rámci DPH, tzv. zelené veřejné zakázky, snížení zdanění práce v recyklačním průmyslu, příprava standardů pro sekundární plasty apod. Nyní je na státu a na poslancích, zda chtějí o recyklaci jen hovořit, nebo jí budou chtít skutečně pomoci. To uvidíme na jejich konkrétních hlasováních k navrhované odpadové legislativě a k připraveným pozměňovacím návrhům. Bez systémové podpory recyklace ČR nesplní závazné cíle. Odpovědnost je zřejmá.

Kolik dnes vlastně činí maximální hranice poplatků za komunální odpad? A mohla by se do budoucna zvýšit?

Dle zákona o poplatcích je to nyní až 1000 korun. Průměrné náklady na občana za odpady v ČR jsou asi 950 korun za rok a většinou část platí občan a část obec. Výrazná většina obcí na odpady doplácí nemalé částky ze svého rozpočtu již nyní, jsou to i miliony korun ročně. Navrhovaný zákon náklady obcí ještě citelně navýší. Starostové říkají, že by se tímto faktem měli vážně zabývat poslanci a zákon v tomto směru upravit tak, aby zdražení bylo vztaženo ke splnění konkrétních cílů a nebylo zbytečně vyšší, než je nezbytně nutné. Náklady ponесou obce, určitě by to proto nemělo být nastaveno podle potřeb soukromých investorů a vysoce nákladných technologií.